

Beszámoló a szlovákiai szakmai látogatásról

2001. június 13–15.

A Váci Fegyház és Börtönnek évek óta jó és kiegyensúlyozott kapcsolata van a Dubnicai Börtönnel. Ennek kapcsán a Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézet és a Fiatalokorúak Regionális Bv. Intézete 4 fővel a váci delegációhoz csatlakozva szakmai látogatáson vettek részt.

A delegáció tagjai voltak:

Szabó Mihály bv. szds.

Szókéné Simon Terézia bv. szds.

Geiger Ildikó bv. fhdgy.

Tarjányi Árpád bv. ftzls.

Szlovákia Magyarország északi szomszédja, lakossága 7 millió. Az 1989-es vér nélküli forradalom után vált el Csehországtól és ezzel megszűnt Csehszlovákia, mint egységes ország.

Szlovákiában 18 bv. intézet van, melyben kb. 7500–7600 fogvatartott került elhelyezésre. Ezek közül jelenleg 20 fő tényleges életfogytig tartó büntetését tölti az Ilava-i Bv. Intézetben. A külföldi fogvatartottak száma mintegy 120-150 fő. A fiatalokorú férfiak 18 éves korig a Martini Bv. Intézetben vannak központilag elhelyezve. Számuk 89 fő.

A szlovák bv. az Igazságügyi Minisztérium irányítása alá tartozik. Élén az országos parancsnok áll, Anton Fábry vezérezredes úr személyében. Végrehajtási fokozat szerint 4 csoportba sorolják a fogvatartottakat a központi elosztó helyen.

Ott egy speciális csoport, mely orvosból, pszichológusból, pedagógusból és biztonsági szakemberből áll, határozza meg, hogy a fogvatartott milyen fokozatú és milyen kategóriájú intézetben kell, hogy letöltse büntetését. A III. és IV. kategóriájú fogvatartottakat még külön A, B, C, D fokozatba is sorolják egészségi állapotuk és veszélyességi fokozatuk szerint.

Az intézetek is I-IV. kategóriába soroltak a fogvatartottak elhelyezése és fokozata szerint. Az intézetben belüli rezsimek elhelyezése átjárható és a parancsnok javaslatára egy szigorú intézetből átkerülhet a fogvatartott egy enyhébb végrehajtási szabályok alá tartozó intézetbe.

A foglalkoztatás országos szinten 55-60%-ra tehető. Nagy számban dolgoznak külső munkahelyen felügyelettel. A forradalom előtt 100%-os volt a foglalkoztatás, elsősorban a hadiipari termelésben foglalkoztatták a fogvatartottakat., hatalmas munkacsarnokokban, szalagszerű termelés mellett. Mára ezek a csarnokok megmaradtak,

mint munkatermek, de más jellegű tevékenységet végeznek bennük. A foglalkoztatásban szerepet kapott a magánszféra is. Sok börtönnél vállalkozók foglalkoztatják a rabokat.

Nagyobb ipari üzemeket a már meglévő és működő bv. intézetek mellé építették, kiépítve a zárt átjárókat az intézet és az üzem között.

Az étkezés általában minden intézet saját konyhával oldja meg, ahol külön főznek a fogvatartottaknak és a személyi állomány részére. A konyhai előkészítő és kisegítő munkákban, valamint a kiosztásban és a kiszolgálásban a fogvatartottak is és részt vesznek, természetesen a személyi állomány felügyelete mellett. A napi étkezésre fordított átlag norma 30 szlovák korona. Természetesen a dolgozókat, a fiatalokékat pótlékok illetik meg. Hasonlóan, mint nálunk figyelembe veszik az egészségügyi állapotukat is. Eltérően a hazai gyakorlattól a vallási hovatartozást figyelmen kívül hagyják.

Szlovákiában megengedett a fegyverhasználat mindennemű, korú és fokozatú fogvatartottal szemben a szökés megakadályozása érdekében. A személyi állomány cseh gyártmányú parabellum pisztollyal, UZI géppisztollyal és Moseberg puskával van felszerelve.

A személyi állomány egzisztenciális helyzete lényegesen jobb, mint hazánkban. Pl. egy átlagos gépkocsivezető jövedelme a hazai osztályvezetőjével megegyezik. Így a pénzük vásárlóértéke erősebb, mint nálunk. A szociális és jóléti ellátásuk jóval fejlettebb, mint a miénk, pl. az üdülés és rekreáció terén.

Látogatásunk két fő intézetre koncentrált, egyrészt a Dubnica-i Börtönre, illetve a Martin-i Intézetre.

A Martin-i Bv. Intézetben vannak elhelyezve a fiatalokú fogvatartottak, mely náluk 18 éves korig lehetséges. E kor betöltése után át kell szállítani felnőtt intézetbe a fiatalokúkat. Egy ítéletből kiszabható legnagyobb ítélet max. 10 év lehet. A leggyakoribb bűncselekmény itt is a rablás, életellenes is előfordul. Látogatásunkkor a számuk 89 fő volt.

Tankötelezettség 15 éves korig kötelező, de mivel kevés időt töltenek az intézetben (2–8 hó), általános iskolai oktatás nincs az intézetben, hanem ún. „alapszámolási és alapírási” felzárkóztató foglalkoztatásokat tartanak. Sajnálatos módon a fiatalokra itt is jellemző a rongálás és a verekedés. Ez látszott némely helyiségen is. A lakózárkákban, átlagban 6-8 fő van elhelyezve, kivéve a speciális drog utókezelő körlet, ahol a lakózárkák 2 személyesek, és speciális csoport végzi ezek kezelését, mely orvosból, pedagógusból, pszichológusból és pszichiáterből áll. Kiemelkedett a körleten az egyéni nevelési stílus kialakítása minden egye fogvatartottra. Példaértékű a körleten dolgozó team szakmai tudása, leleményessége, amellyel a gyógyulást elősegítik. Ennek érdekében számtalan egyéni megoldással és kezdeményezéssel találkoztunk. Pl. drogfával, melyre a gyógyult drogfüggő fogvatartottak véleményüket akaszthatták fel egy levél formájában. Jutalmazó és elmarasztaló virág, ahol a jól teljesítők tulipánt kaptak, a rosszul teljesítők kaktusz jellegű virágot, melyet papír-

ból készítettek. „Lelkiállapot és gondfüzet”, melybe örömeiket és bánataikat írhatták le és azt csoportos foglalkozás keretében, megbeszélték.

A fiatalok munkáltatása részben megoldott, apróbb munkatevékenységeket végzenek. Az egyéb elfoglaltságokra barkács terem, kondi terem, sportudvar áll rendelkezésre. Az intézetben a vallásgyakorlás kialakított imaszobában lehetséges.

A fiatalok mellett közel ugyanannyi felnőtt korú fogvatartott is volt elhelyezve, így az összlétszám 168 fő volt látogatásunkkor.

Az intézet méreteire jellemző, hogy az amnesztia előtt 1200–1300 fő is el volt helyezve. A felnőtt intézet területén kialakított fűrésztelepen és sertés-telepen dolgoztak. Jelenleg is jóval nagyobb létszám elhelyezésére alkalmas az intézet. A személyzet létszáma közel 240 fő.

Az intézetben tett látogatás után a parancsnok úrral való egyeztetés alapján felvetettük azt a lehetőséget, hogy közös, testvérintézményi kapcsolatot alakítanánk ki a két intézet között. Ezt mind a szlovák, mind a magyar fél részéről az országos parancsnok urak felé előterjesztjük és ennek függvényében meg ebben az évben, meghívtuk a szlovák kollégákat.

Látogatásunk következő szakmai programja a Dubnicai Börtön megtekintése volt. A parancsnok úr átfogó tájékoztatást adott a szlovák bv. felépítéséről és rendszeréről, valamint intézetének történetéről.

A börtön alapításakor 1200 fő befogadására volt alkalmas. Az első átalakítás után 600 fő, jelenleg 400–450 fő

van elhelyezve. Kategóriájára nézve az I-es és II-es fokozatú elítéltek elhelyezésére szolgál.

A zárkák 9 és 21 fő közötti elhelyezést tesznek lehetővé. Úgynevezett „barakkbörtön” leginkább a baracscai börtönhöz hasonlítható. A lakószobákban létszámtól függően folyóvizet mosdók és elszeparált WC-k találhatók. A fogvatartottak ruházat régi rendőr ruha, világoskék inggel kiegészítve. Többfokozatú körlet található az intézetben a szigorútól az egészen enyhéig. A belső körletekre jellemző a rend és a tisztaság, a külső környezetre az igényesség.

A befogadást hasonlóan, mint nálunk egy befogadó bizottság végzi, mind a fogvatartott megérkezésekor, mind elszállításakor.

A foglalkoztatás több területen történik. Dolgoznak varrodában, ahol a fogvatartotti munkaruhákat és formaruhákat varrnak. Egy másik részlegben egy svájci érdekeltégű szlovák vállalatnak cipőipari munkákat végeznek. Rendelkeznek házi műhellyel, faipari műhellyel.

Az étkeztetést mind a fogvatartottak, mind a személyi állomány részére rabmunkaerő foglalkoztatásával, saját költségvetésből oldják meg. Az intézet minden körletén van kultúrterem, az intézetben tanterem és ökumené imaszoba található.

Az intézet területén, de a börtönön kívül a parancsnoki épületben 6 szoba áll rendelkezésre a vendégek elszállásolására. Ezen épületrészhez 1-1 tusoló, teakonyha és társalgó kapcsolódik.

Látogatásunk során a szakmai programok mellett számos kulturális

TAPASZTALATCSERE

programmal is kedveskedtek vendéglátóink. Ellátogathattunk cicmany-i és a martin-i skanzenbe, a szlovák betlehembe, ahol megismerhettük a szlovák kultúra építészetével, népművészetével. Csodálatos kirándulást tehattünk, a Vág folyó völgyében, megtekinthettük az ott lévő ősi várakat, várromokat.

Vendéglátóink igyekeztek a hagyományos szlovák ételek és italok bemutatására is.

Osszességében mind a szakmai, mind az emberi kapcsolatok terén szoros kötődések alakultak ki, melyre az elkövetkezendő időszakban építeni lehetséges. Fontos, hogy megismerjük egymás szakmai munkáját és a pozitív

tapasztalatokat, mindkét részről hasznosíthatjuk munkánk során. Az ember kapcsolatok erősíthetők és tartalmassá tehetők közös sportrendezvényekkel, kulturális programokkal, esetleges csereüdülésekkel.

A látogatás tapasztalatai alapján javaslatot tennénk a Martin-i Intézettel a testvérintézményi kapcsolat felvételét előterjeszteni az országos Parancsnok Úr felé és évente 2-3 alkalommal lehetőség, biztosítani egyes szakterületek ki-és beutazására.

Szabó Mihály bv. szds.

Szökéné Simon Terézia bv. szds.

Geiger Ildikó bv. fhdy.

Tarjányi Árpád bv. ftzls.